

Lk16, 1-13 Hamis sáfár. Senki sem szolgálhat két úrnak

A sáfárság bizalmi állás. A magyar nyelvben a „jószázigazgató” fejezi ki leginkább ennek a keleti fogalomnak tartalmát.

Egy tehetős birtok tulajdonos a sáfárra bízza – nemegyszer évtizedekig tartó – távolléte idejére a gazdaság vezetését egyetlen kikötéssel: úgy kell gazdálkodnia, hogy az összvagyon gyarapodjon.

A sáfárnak saját érdeke is a hosszú távú ügyes gazdálkodás, mert a vagyon növekedése arányában nő a saját jövedelme is.

A bizalom abban is megmutatkozik, hogy a tulajdonos szabad kezet ad a sáfárának abban, hogy milyen üzleti stratégiát folytat célja elérése érdekében. A sáfár határozza meg a termékek eladási árait, az üzleti fogásokat, a forgalom növelése érdekében.

A példázat sáfára a végelszámolás pillanatáig, ill. a szerződéses jogviszony megszűntetéséig jogszerűen rendelkezik ezzel a szabadsággal, jogában áll megváltoztatni egyes termékek eladási árait.

Palesztinában, hogy nagyobb volt a kínálat, mint a kereslet. Ezért sáfársághoz jutni akkor volt nagyobb esély, ha a hitelét rontják a már szolgálatban levőknek.

A példázat sáfára is hasonló okból kerül vád alá, amikor a birtokos hosszú idő elteltével hazaérkezik.

Ez a vád azonban alaptalan és erkölcstelen. Arra, hogy a hitelrontás mennyire eredményes, két dolog utal: egyrészt az, hogy a tulajdonos már akkor hitelt ad a vádnak, amikor még nem győződött meg annak indokoltságáról!

Előre kimondja: „nem lehetsz sáfár”, pedig az elszámolás és a bizonyítási eljárás még nem történt meg. Másrészt pedig az, hogy a sáfár a példázat tanúsága szerint kénytelen túrni és hordozni a megbélyegzést: „hamis sáfár”.

A példázatban tehát a tulajdonos nem Istent jelképezi.

A példázat lényegében a sáfár gyors és határozott döntését állítja elének példaként, s ezt az ügyességét még a tulajdonos is kénytelen elismerni.

A sáfár a rendelkezésére álló rövid idő alatt (talán csak néhány óra) képes volt a legjobb döntést meghozni, és az elhatározását végre is hajtani, s ezzel a jövőre nézve biztosíthatta az egzisztenciáját, családjáét.

Aki krízis helyzetekben így képes kivágni magát, az a normál üzleti életben sem lehet felelőtlen tékozló, megbízhatatlan „Pató Pál úr” stílusú herdáló, szemben a vád állításaival.

A gazdag ember ugyanis egyáltalán nem esik kétségbe attól, hogy a szolgálja az ő kárára biztosítja magának az elbocsátás utáni megélhetését, még meg is dicséri, hogy ügyes és okos volt.

A szolgálta által kezelt tételek ugyanis olyan mértékűek, hogy annak a megélhetéséhez semmi köze, ez csak a felhalmozott javait gyarapította volna.

Egy “Bat”, vagy “batus” olaj 36,9 liternek felel meg, így a “száz batus olaj” 3.690 liter olajat jelent, amiből ötven százalékot engedett el.

Egy “Kór”, vagy “kórus” búza 369 liternek felel meg, így a “száz kórus búza” 36.900 liter búzának felel meg, amiből húsz százalékot engedett el.

Jézus tehát elsősorban a kor szellemének anyagi gondolkodását vette például annak a szemléltetésére, amit a tanítványai előtt meg akart világítani.

Jézus gyakran használ olyan példákat a tanítása szemléltetéséhez, amikben provokálja és sokkolja a hallgatóit, mert ezzel ragadja meg és köti le hallgatóinak a figyelmét.

Próbáljuk összefoglalni, hogy milyen jelképekkel és hasonlatokkal találkozunk ebben a példázatban?

“A gazdag ember”, aki Istent, aki bennünket is sáfárokká, azaz gondviselővé tett a saját háza felett, de egyszer visszajön, és számon fogja kérni minden szolgájától, hogy mit tett és hogyan gondoskodott a rábízottakról.

A Jézus szerinti dicséret az azonnali tettekészségért, az előrelátó bölcsességéért hangzik el, mert egy percig sem késlekedett, hogy megtegyen mindent azért, hogy megmeneküljön.

Ez a sáfár hűtlen, csaló és önző volt. Jézus a világ fiának mondja. Istenben nem hívő ember következetes a maga gondolatrendszerében.

Jézus elsőként azt mondja, hogy nekünk, a világosság fiainak is hasonló módon találékonyak és eszesnek kellene lennünk nem a bűnben, hanem Isten dolgaiban, a világosság dolgaiban.

Három dolgot értsünk: a jövőbe való tekintést, a jelenben Isten akaratához való igazodást, és a kitartást, ami az Istenhez való hűséget jelenti.

Különböznünk kell a sáfártól.

Először is a motivációnkban. Nem magunk miatt kell másokat szeretnünk. Ne azért tegyünk jót másokkal, hogy azt viszonozzák, vagy, hogy valamit visszakapjunk abból. Ez nem önzetlen szeretet, amellyel Isten szeret minket! Ez mások becsapását, manipulálását, és önzőséget jelent.

Másodszor: abban nem szabad követnünk a sáfárt, ahogyan szeretett: mások kárára. A sáfár urának pénzéből, annak kárára engedett el adósságot.

A sáfár rájön, hogy csak előre menekülhet. Gondoskodnia kell a jövőjéről, és azonnal hozzá is lát, amíg csak lehetősége van rá.

Jézus nem erkölcsi tanítást mond most, hanem az előrelátásra, a jövővel való törődésre figyelmezteti a tanítványait.

Tegyetek úgy, ahogyan ez a hűtlen vagyongazd, azt lássátok, hogy fel kell ismernetek azt, amit a jövő hoz: lesz számadás, a Gazda titeket is el fog számoltatni, hogy mit csináltatok az életetekkel.

Ebben a tekintetben ti sem vagytok jobbak annál a sáfárnál, mert eltékoztátok azt, ami a Gazdátoké, az Istené.

Rátok is vár az elmarasztaló ítélet. Most azonban még van egy kis időtök, legyetek hát előrelátóak és törődjétek a jövővel.

Van egy orosz mese, arról szól, hogy egy gazdag ember a halálos ágyán is csak arra tud gondolni, amire egész életében gondolt: a pénzére. Magához hívja a cselédjét, nagy nehezen leakaszt a nyakából egy zsinóron lógó kulcsot, a és azt mondja: ott van az a láda. Nyisd ki, találsz benne egy zacskót, azt hozd ide és tedd a kezembe. Ezzel együtt tegyetek a koporsóba! Miután meghalt, a túlvilágon egy nagy asztalt látott, a legfinomabb ételek és italok voltak rajta. Ez aztán tetszik, gondolta és megkérdezte: Mennyibe kerül a lazacos kenyér? Egy kopejka - hangzott a válasz. És a pástétom? Az is egy kopejka. Hát egy korsó sör? Nálunk minden egy kopejka. A gazdag ember mosolygott magában: Az én aranyaim akkor az örökkévalóságig kitartanak. És kiválasztott egy bőségesen megrakott tálat. Amikor azonban fizetni akart, az eladó nem fogadta el az aranyat. Öreg, - mondta - úgy látszik keveset tanultál meg az életedben. Már miért, méltatlankodott a gazdag, talán nem jó neked az én aranyam, amit egy életen át gyűjtöttem? A válasz nem késlekedett: Úgy van, ahogy mondod. Mi itt a mennyben csak azt a pénzt fogadjuk el, amit az életedben másoknak adtál.

Nem úgy kellene-e az életünket látni, mint egy kezünkre adott vagyont, amelyet Isten bízott ránk?

Időt, egészséget, anyagi javakat, hogy okosan gazdálkodjunk vele. Ne feledjük Jézus szavát: aki magának gyűjt, az tékozol, aki az életét másokra tékozolja az örök kincseket szerez.

A "vagy a pénz vagy az Isten" gondolatához fűzve a gondviselésről szóló részt az idáig elemzett szakasz egyensúlyba kerül. Nem arról van szó, hogy ne törődjünk a megélhetésünkkel, ne vessünk és arassunk, ne szőjünk és készítsünk ruhát!

Sokkal inkább arra kell figyelni, hogy aki mániákusan "rácsavarodik" a pénzre, aki élete fő céljának az evilági értékeket tartja, az egyszerűen képtelen lesz igazán komolyan foglalkozni Istennel: az üdvösségre vivő dolgokkal - embertársai szolgálatával és az Istenre figyeléssel.

Nem az előrelátást, a munkát kicsinyli le Jézus, csak a helyes fontossági sorrendet igyekszik a fejünkbe verni.

Mit jelent a Biblia fogalomrendszerében ez a szó, hogy "szolgálni", mi képezi az alapját?

Elkötelezettséget jelent, odaszánást igényel, önmagam adását annak, akinek szolgállok.

Az Isten szerinti szolgálat alapját a szeretet képezi, e kettő elválaszthatatlan egymástól.

Kire és mire vonatkozik Jézusnak az a kijelentése, hogy "két úr"?

Az egyik Urat egyértelműen Istennel azonosítja Jézus.

A másik Úr alatt viszont olyan hatalmasságot kell érteni, aki Istennel szemben az ellentétes oldalon áll.

Jézusnak ez a kijelentése egyértelműen és elsősorban Sátánra vonatkozik.

Jézus ezzel nem azt mondja, hogy nem szabad és Ő nem engedi ezt meg, hanem csak azt mondja, “nem lehet”.

Lehet-e semleges területen maradni oly módon, hogy nem szolgálunk egyik úrnak sem?

Nincs meg az a lehetőségünk, hogy kívülállóként szemléljük a dolgokat és az eseményeket.

Nincs középút, ezért vagy Isten oldalára állunk vagy Sátán és a bűn oldalára.

Isten is és a bűn is mindig döntések elé állít bennünket, ezért életünk a döntések sorozatát mutatja be, mindig a vagy-vagy előtt állunk, harmadik út nincs.

Isten akarata szerint élünk, vagy bűnben maradunk.

Szolgálni akarunk vagy uralkodni

Megbocsátani akarunk vagy ítélni

Szeretni akarunk vagy gyűlölni

Azok az emberek, akik a semlegesség és a közömbösség mellett döntöttek, a valóságban a bűn mellett foglaltak állást.

Lehet-e úgy szolgálni az egyik úrnak, hogy eközben azt a látszatot keltjük, mintha a másoknak szolgálnánk?

A Biblia tele van olyan tanáccsal, amik ettől óvnak és ennek a veszélyére figyelmeztetnek bennünket.

Jézus példázatában a konkoly ennek a tipikus példajaként került bemutatásra.

Mit kell érteni a “Mammon” szó alatt, mire vonatkozik ez a mi korunkban és a mi életünkben?

A “Mammon” az arám “mámón”, illetve a görög “mamónász” szó magyarosított változata. Magyarra fordítva azt jelenti “gazdagság”, illetve “vagyon”.

A Mammon negatív értelmezése nem jelenti a vagyon és az anyagi javak elvetését, hanem annak csupán a helyes kezelésére akar inteni.

Kezdték úgy vélni, hogy ha valamilyen értékes dolgot adtak át a bankárnak, vagy egy bizalmas embernek, akkor erre a kincsére számíthatott az ember, és abba vetette a bizalmát.

Ez volt a fejlődés első foka. A „mammon” vált a bizalom tárgyává.

Különös kapcsolat jött létre — a tárgy birtokolta az embert. Mindaz, amibe a bizalmát helyezte, számára kezdett istenné válni.

És te kibe, vagy mibe helyezed bizalmadat?

Hogyan ismerheted fel saját Mammonodat?

Ez a bibliai sáfárságnak a lényege: jól használni azt, amit Isten adott.

Óv attól, nehogy mi is a Mammon szolgálatába kerüljünk, mert ez az üdvösségünk elvesztését jelentené.

Miért nem lehet egyszerre szolgálni Istennek és a Mammonnak?

Isten és a Mammon viszont nem hasonlítható össze.

A szolgálat természetéből is adódik az, hogy egyszerre csak az egyik Úrnak tudunk szolgálni.

Ezzel a szolgálattal pedig egyúttal kifejeztük az elhatárolódást a másik Úrtól.

A szolga mindig keresi azt, hogy mi az ő Urának a “jó, kedves és tökéletes akarata”, és igyekszik minden parancsát teljesíteni (Róm 12:2).

Minden embert az minősít, hogy kit és mit szeret jobban, kihez és mihez ragaszkodik jobban.

A „kyrios” szó görögül abszolút uralkodót és urat jelent. A „douleuein” (szolgálni) szó pedig azt jelenti, hogy az abszolút urat rabszolgaként szolgálni — tőle teljes függésben lenni.

Az Evangélium azt hirdeti, hogy egészen az Úr tulajdona vagyunk.

A ragaszkodásnak határozott tünete a szomorúságod is, azokban a helyzetekben, amikor az Úristen elvesz valamit tőled.

Pedig azt fogja elvenni, aminek a rabja vagy, tehát mindazt, ami a legnagyobb ellenséged, ami miatt a szíved nem szabad az Úr számára.

Mihelyt az efféle helyzeteket kezded elfogadni, és békésen fogadni, akkor fogsz egyre szabadabbá válni.

Az imádságban, mikor az Úr előtt állsz, mutasd meg Neki a kezeidet — melyek nemcsak üresek, de szennyesek, tisztátalanok is a Mammon iránti kötődések miatt –, és kérd Őt, hogy könyörüljön rajtad.

Ez az, amiért Krisztus annyira harcol: a szíved szabadságáért. Harcol a különféle események, nehézségek, viharok által, nehéz szituációk elé állítva, melyek által lehetőséget nyújt arra, hogy intenzíven együttműködj a kegyelemmel.

Mindezekben a helyzetekben Krisztus remélve várja, hogy törekszel megtisztítani szívedet, melyet a Mammonhoz való kötődések és a szolgálata beszennyezett.

Ezért minden nehéz perc és minden vihar számodra kegyelem, az Irgalmas Szeretet Urának közeledése, aki annyira szeret téged, hogy azt a rendkívüli ajándékot szeretné neked adni, hogy a szíved osztatlanul egyedül Őerte dobogjon.